

0 6 HAZIRAN 1935

LETTRES DE TURQUIE

(1730—39)

ET

NOTICES

(1740)

DE CÉSAR DE SAUSSURE

GENTILHOMME DE LA COUR DE

S. A. S. LE PRINCE FRANÇOIS RÁKÓCZI II.

CONCERNANT LES DERNIÈRES ANNÉES, LA MORT, LE TESTAMENT ET
LES MÉMOIRES DE CE PRINCE

COMMUNIQUÉS EN TEXTE ORIGINAL FRANÇAIS ET EN TRADUCTION
HONGROISE AVEC UNE PRÉFACE ET DES REMARQUES HISTORIQUES

PAR

COLOMAN DE THALY

Ph. 1. 1. 42

ÉDITION DE LA COMMISSION HISTORIQUE DE L'ACADÉMIE
HONGROISE DES SCIENCES

BUDAPEST

ACADÉMIE HONGROISE DES SCIENCES

1909

DE SAUSSURE CZÉZÁRNAK

II. RAKÓCZI FERENCZ FEJEDELEM UDVARI NEMESÉNEK

TÖRÖKORSZÁGI LEVELEI

1730—39-BŐL ÉS

FÖLJEGYZÉSEI

1740-BŐL

A FEJEDELEM UTOLSÓ ÉVEIRŐL, HALÁLÁRÓL, VÉGRENDELETÉRŐL
ÉS EMLÉKIRATAIRÓL

EREDETI FRANCZIA SZÖVEGBEN ÉS MAGYAR FORDÍTÁSBAN, BEVEZE-
TÉSSSEL, MAGYARÁZATOKKAL ÉS TÖRTÉNELMI JEGYZETEKKEL KÍSÉRVE

KÖZLI

THALY KÁLMÁN

KÖZZÉTESZI A FERIDUN BEY- ÉS FLÓR-ALAPÍTVÁNYOKBÓL
A M. T. AKADÉMIA TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGA

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	63890
Tas. No:	343.9 KAL.5

BUDAPEST

KIADJA A MAGY. TUD. AKADÉMIA

1909

163964 Rakóczi II. François
(W)

II. FERENC RÁKÓCZI'NIN HAYATI VE TÜRKİYE'DEKİ SÜRGÜN GÜNLERİ

II.-RÁKÓCZI FERENC ÉLETE ÉS TÖRÖKORSZÁGI EMIGRÁCIÓJA

Franciscus II S.R. Imp. Princeps Ragoczi.

II. Rákóczi Ferenc (Mezzotint, 1711) / II. Ferenc Rákóczi
(Mezzotint, 1711)

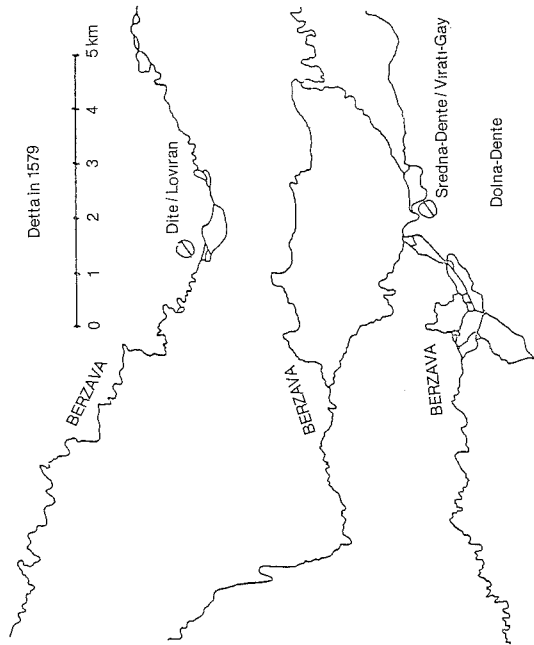
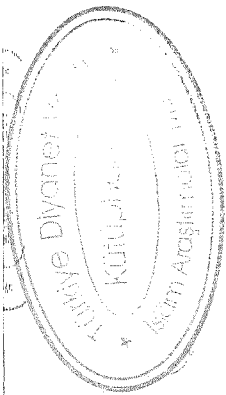
Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	163964
Tas. No:	349.801 FER-R

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
TISZTELETBELI KONZULÁTUSA
Tekirdağ
Macaristan Cumhuriyeti Fahri Konsolosluğu
Tekirdağ

Magyar-Török Baráti Társaság, Budapest
Macar-Türk Doştluk Derneđi, Budapeşte

Tekirdağ Macar Doştluk Derneđi
Magyar Baráti Társaság, Tekirdağ

2005 Budapest

Ed. Abraham Ascher, ed., *The Mutual Effects
of the Islamic and Judeo-Christian Worlds:
The East European Pattern*, Brooklyn 1979.

ISAM 134457

B. K. Király-P. Pastor

Jan

THE SUBLIME PORTE AND FERENC II RÁKÓCZI'S HUNGARY AN EPISODE IN ISLAMIC CHRISTIAN RELATIONS

The Hungarian War of Independence of 1703–1711 coincided and had connections with both the War of Spanish Succession and the Great Northern War. During the latter two conflicts, which actively engaged all the European great powers, Ferenc II Rákóczi's government made various attempts to enter into cooperation with France, the Ottoman Empire, Prussia, Poland, Sweden and Russia. Rákóczi's aim was to extricate Hungary from its isolation and make the War of Independence an integral part of high European policy.¹ Among all Rákóczi's initiatives the most lasting and mutually beneficial was Hungary's cooperation with Louis XIV's France. The Hungarians also expended great energy in trying to involve the Ottoman Empire in an alliance or at least in clandestine cooperation against the Habsburg dynasty. These efforts came to naught just as did Rákóczi's design for a Nordic alliance with Sweden, Prussia and Poland.² The last project for cooperation between Hungary and Russia came too late to be effectual, although it was desired by both Rákóczi and Peter the Great.

Two key factors dominated Rákóczi's foreign policies: the conflict of Hungary's constitutionalism and desire for autonomy with the Habsburgs' despotic tendencies, and Transylvania's traditional role as guarantor of Hungary's liberties. Both factors were affected by Hungary's unhappy fate as the metal between the anvil of Germanism and the hammer of the Ottoman Empire, to use the metaphor popular among contemporary Hungarians.

There had been clashes between Habsburg despotism and

129 148

Rakoczi Ferenc II (1676 - 1735)

* Bülent KUTLU

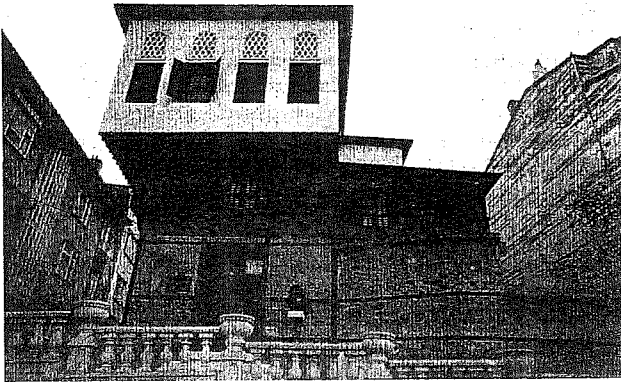
Rakoczi, 27 Mart 1676 yılında Macaristan'ın Borsı kasabasında doğdu. Soylu bir aileden gelen **Rakoczi'nin** babası **I. Ferenc Rakoczi**, annesi **Miklos Zrinyi'nin** kızkardeşi **Ilona Zrinyi'dir**.

İlk eğitimini, annesinin ikinci kocası olan İmre Thököl'den aldı.

1688'de Avusturyalıların Munkacsı'ya ele geçirmesi üzerine rehine olarak Viyana'ya götürüldü ve bir Avusturyalı gibi yetişmesi için Bohemya'daki bir Cizvit okuluna yerleştirildi. Munkacs kalesini, Habsburglara karşı tıpkı bir erkek gibi kahramanca koruyarak tarihe geçen bir annenin oğlu olan Rakoczi'ye uygulanan bu beyin yıkama yöntemi başarılı olmadı. Bir yolunu bularak bir süre sonra Polonya'ya kaçtı. 1694'te Macaristan'a dönüşünde öteki Macar soyluların yardımıyla Macaristan'ın bağımsızlık mücadelesine katıldı.

1697'de İmparatorluk prensi seçildi.

Daha sonra Macar soylularla birlikte Fransa Kralı XIV. Louis'

Prens Rakoczi'nin bugün müze olan Tekirdağ'daki evi

Aksöy Yayınları

den yardım istedi. Ancak ihanete uğradı ve 1701'de Wiener-Neustadt hapishanesine atıldı. Hapisten kaçan Rakoczi, iki yıl Polonya'da yaşadı. 1699'da Macar toprakları Türklerden geri alındı. Ancak ülkeyi kurtaranlar, köylülerin topraklarını ve hayvanlarını yağmaladı.

Çok sayıda Macar soylu idam edildi. Türklerden alınan

topraklar Habsburg Hanedanı'na mensup subaylara dağıtıldı. Bu kolonileştirme politikası, köylü ve burjuvaziyi birleştirdi. İlk kez, 1675-1685 yıllarında İmre Thököl'nin başlattığı **Kurucz** yani **Hoşnutsuzlar** hareketi yeniden alevlendi.

Polonya'dan dönen Rakoczi, 1703 yılında Kuruczların başına geçti. Ülkenin büyük bir bölü-

*Borsacı, araştırmacı

münü ele geçirdi.

6 Temmuz 1704'de, Macar Zümreler Konfederasyonu ve Transilvanya Prensi seçildi.

Bu seçim aynı zamanda Macaristan Kralı olan Kutsal Roma-Germen İmparatoru I. Leopold'la uzlaşma umutlarının sonu oldu.

Aynı yılda İngiliz-Avusturya birliklerinin Blenheim'daki zafere, Fransa'dan beklenen yardımın gelmesini ve mücadelenin başına ulaşmasını engelledi. Fransa'dan yardım görmeyen Rakoczi, Rus Çarı I. Petro'dan yardım istedi. Ancak bu çabası da sonuçsuz kaldı.

1707 yılında; Macarlara, Habsburg iktidarının susturulması çağrısını yaptı ve Macaristan'ın bağımsızlığını ilan etti. Ancak, serflerin yani toprak kölelerinin özgürleşmesi konusunda bir söz vermesini kınayan soylular tarafından yalnız bırakıldı. Hiçbir yerden yardım alamayan Rakoczi'nin köylülerden oluşan Transilvanya birlikleri, 1708'de Trencsen'de büyük bir yenilgiye uğradı. Rakoczi, 21 Şubat 1711'de Rus Çarı Büyük Petro'dan yardım istemek için Polonya'ya gitti.

Bu tarihten birkaç ay sonra, generali Sandor Karolyi, Rakoczi'nin yokluğundan yararlanarak Avusturya ile Szatmar antlaşmasını imzaladı. Rakoczi'nin bütün mallarına el konuldu.

Bir süre Polonya'da yaşayan Rakoczi, 1712 yılının sonbaharında Fransa'ya gitti. Fransa'da önceleri XIV. Louis'nin konduğu olarak kalan Rakoczi, onun ölümünden sonra Grosbois'da Camaldule Manastırına çekildi ve bütün dünyevi isteklerini terkederek yaşamaya başladı.

Fransa'ya gittiği ilk yıllarda Racine ve Moliere'in tiyatro oyunlarını izlemiş, özel koleksiyoncuların elinde bulunan resim sergilerini gezmiş ve birçok ziyaretlerde bulunmuştur.

Bu ziyaretlerde Saint-Simon, Madame de Maintenon ve Mar-

quis Dangeau ile tanışmıştır. Bu yazarlar, anılarında Rakoczi'den övgüyle söz ederler.

Rakoczi, Camaldule Manastırına çekildikten sonra ise Jansenist fikirleri benimsemiş ve kitaplığını Jansenist literatürün eserleri ile doldürmüştür.

Osmanlı padişahı III. Ahmed'den, Avusturya'ya karşı yeni bir ordu kurma önerisi alan Rakoczi, 1717 yılının sonbaharında İstanbul'a gelmek üzere Fransa'dan ayrılmıştır. İstanbul'da padişah tarafından kabul edilmiş ve sadrazamla siyasi görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelerde tercümanı; Osmanlı'da matbaayı kuran olan Macar asıllı İbrahim Müteferrika'dır.

Rakoczi; kumandanları, Miklos Bercsenyi ve Antal Esterhazy'yi Osmanlı ordusu ile birlikte Transilvanya'ya yollamış ancak başarı elde edememiştir.

Osmanlılarla barış görüşmelerine oturan Avusturyalılar, antlaşmanın bir maddesi olarak Rakoczi, Bercsenyi ve Esterhazy'nin kendilerine teslim edilmesini istemişlerdir. Osmanlıların bunu kabul etmemesi üzerine, İspanya katılımı anlaşmazlığı yüzünden İtalya ile savaşa girmek zorunda olan Avusturyalılar, bu asi Macar soylularının teslimi maddesinden vazgeçmiş ve 10 Temmuz 1718'de Pasarofça Antlaşması ilke olarak kabul edilmiş ve 21 Temmuz 1718'de imzalanmıştır.

Böylelikle Rakoczi'nin Macaristan'a dönme hayalleri tamamen yokolmuş ve hayatının geri kalan kısmını Osmanlı topraklarında sürdürmüştür.

1717-1720 yılları arasında İstanbul ve Edirne'de konuk olan Rakoczi, 16 Nisan 1720'de saat 7'de Osmanlıların kendisine yol aldığı bir kalyonla Tekirdağ'a yola çıkar.

220 esirin kürek çektiği, 100 silahlı leventin koruduğu, diğer yardımcılarla birlikte yaklaşık 700 kişiyi barındıran bu kalyon, bir paşanın kaptanlığında çıktığı

yolu, 21 Nisan 1720'de saat 11'de Tekirdağ'a ulaşarak tamamlar.

Rakoczi, kendisini bu yolculuklarda hiç yalnız bırakmayan yardımcısı Kelemen Mikos ile ölümüne kadar oturacağı Tekirdağ'daki köşke yerleşir. Burada sade bir hayat sürerek, günlerini ibadet ve dost ziyaretleri ile geçiren Rakoczi, 8 Nisan 1735'de sabaha karşı saat 3'te gözlerini yaşama kapamıştır.

Eserleri:

Bir Günahkarın İtirafı 1716-1719, Rakoczi'nin, XIV. Louis'nin ölümünden sonra çekildiği Grosbois'daki Camaldule Manastırında yazmaya başlayıp, Osmanlıya sürgüne geldikten sonra İstanbul'da tamamladığı eseri.

Rakoczi'nin Aziz Augustinus'un **İtirafı** adlı eserinden esinlendiği bu otobiyografik eseri iki bölümdür.

1. bölüm

İtiraf adını taşır ve latince yazılmıştır. Rakoczi'nin Camaldule Manastırında etkisi altında kaldığı Jansenizmin izlerini taşır. O, yenilenen iman gücünün ışığı altında geçmiş hakkında düşüncelere dalar. Gençliğini katı bir şekilde yargılar ve kendini tanrının ellerine bırakır. Bu zihinsel çaba eserin formatını belirlemektedir.

Otobiyografisi, kullandığı motifler ve tavrı açısından değerlendirildiğinde bir hayli çapraşık olmasına karşın, Rakoczi'nin aslında doğrudan bir amacı vardır bunları yazarken, o da yaptıklarını tüm dünyaya karşı doğrulamak.

Derin dini inançları olan yazar, itiraflarını tanrının huzurunda yapmaktadır.

İtiraf'ın tarihsel özellikleri de vardır. Rakoczi, bu bölümde tutkulu bir yöneliş, nesnel ve dü-